

pa menda ni na nobeni cis- in translajtanski gimnaziji, je na Reški, da imajo ondi gimnazijalci vsak dan sv. mašo. „Dne 2. listopada“ (hrvatskega oktobra) — objavlja program — započimaju školska predavanja sa svakdanjom sv. misom“.

Zgodovinska črtica.

Ormož.

Po Krempeljnovih nemških spisih spisal J. L.

Zdaj, ko se je Ormož o svečanosti Stanko Vrazovi mnogokrat imenoval, utegne nekoliko zgodovinskih črtic o njem čitateljem „Novic“ po godu biti. Naj jih tedaj objavim.

Da je na tem mestu, kjer je dan danes Ormož, uže za časa Rimljanov stala kakova „villa“ ali „mansio“, o tem svedočijo zunaj Ormoža nahajajoče se gomile, ostanki nekdanje rimske ceste in ob prezidanji gosposkega grada najdeni rimski denarji cesarja Maksima.

Slovensko ime Ormož, ki pomeni nekako to, kar orač, dá sklepati na to, da je tu stalo selo, ki je bilo podložno gradu enakega imena. Zato Slovenci ta grad samo „Ormoški grad“ imenujejo. Iz vasi je pozneje nastalo mesto in mejna trdnjava.

Ko je bil namreč hrabri Friderik I. Ptujski leta 1199. razsajajoče Ogre tu potolkel in jim vso okolico Velikonedeljsko, Ormoško in Središko vzel ter jo podaril leta 1200 nemškemu redniku, obdali so ta kraj sè zidovjem in ga tako utrdili proti napadom sovražnikov. Na ta način je Ormož postal utrjeno mesto. Še pred 50 ali 60 leti se je videlo trdno mestno zidovje in na vzhodnih mestnih vratih mestni grb, kateri je predstavljal brambeni stolp (branik, Wehrthurm), obsijan od meseca in solnca. Grb je bil iz kamena izrezan in je imel podpis: „Dieser alte Stadtstein Gottes hand — Friedau ist sie genannt — Von vorrichten Zeiten wohl bekannt, 1635“. Nevednost je ta spominek stare trdnjave podrla.

Vitezi nemškega reda, kateri so bili prevzeli dolžnost, omiko med tukajšnjimi Slovenci širiti, so uže v prvih časih v novem mestecu mislili na ustanovitev cerkve in fare. Postranska kapela sedanje farne cerkve je bila po ljudski pripovedki prva Ormoška cerkev, kar tudi njen starogotički stavbeni slog potrjuje. A sedanja farna cerkev sv. Jakoba je bila l. 1271. sezidana, kar svedočite dve enako se glaseči letni številki. Fara je brž ko ne začetkoma uže pripadala nemškemu viteškemu redu, dasiravno se o tem nič zapisanega ne najde, in se vse to opira na ustanovitev frančiškanskega samostana v Ormožu (l. 1495.), ki ga je ustanovil Ormoški grajščinski gospod Sekely v pomoč sosednjim slovenskim faram; leta 1786. se je bil pa opustil, kar se je bilo sicer v tej dōbi z mnogimi samostani in cerkvami zgodilo. Imena Ormoških župnikov so znana samo od leta 1621. naprej.

Za župnika Matija Žagarja (leta 1704.) so bili došli v Ormož Rakocijevi rogovileži (Krnči), kateri so bili mesto oropali in zažgali.

Med različnimi plemenitimi osebami, katerih ostanki v Ormožu počivajo, je spomina vreden posebno Jakob Sekely (Zäkhel) Kevent-ski, gospod Ormoški itd. Ta Sekely je bil najboljši vojskovodja Ogerskega kralja Matija Korvina (kralj Matjaša), in tega je bil on za namestnika čez Ptuj in Radgono postavil ob času zasedanja Štajarske dežele od Matija Korvina. Ko je pa ta leta 1490. v Beču umrl, prestopil je Sekely k avstrijski stranki in postal posestnik v Ormožu.

Ker Ormož opominja na stari Ormuž v Srbiji in Središče na Bolgarski Sredec (Sofija) v Bolgariji, tedaj se je tukajšnje ljudstvo utegnilo iz Srbije in Bolgarije naseliti.

V Ormoži je bila 8. novembra 1848. leta kratka bitka med ogerskimi ustajniki in avstrijskimi vojaki pod vodstvom generala Nugenta. Ustajniki ogerski so se bili hitro ustrašili in na Ogersko umaknili. To je bila v tej vojski edina bitka na avstrijskih tleh.

Cerkev sv. Janeza Krstnika na Humu (Holmu) je bila leta 1611. sezidana od Ladislava Pethej-a de Hethes, lastnika grajščine Ormoške in Zudwar-a, od škofa Waradinskega Nikola Micatius-a pa je bila posvečena.

Leta 1788. se je ustanovila tu lokalija, toda uže čez pet let zopet opustila. Po prizadevanji Ormoškega kaplana Petra Poliča se je pa kasneje na Humu napravila šola, katera je tū še dan danes.

Mnogovrstne novice.

* *Veliko kmetijsko svečanost na Dunaji* nameravajo napraviti 1. dne novembra prihodnjega leta v spomin tega, da je pred 100 leti ta dan cesar Jožef II. kmete sužnosti rešil. Stoletnica ta se bode obhajala z velikanskim sprevedom (procesijo), katere udeležiti se bodo povabljeni kmetje vseh avstrijskih dežel.

* *Število judov* je po zanesljivih virih danes blizu tolikošno kakor za Davida; znaša namreč 6–7 milijonov, od katerih je v Evropi 5 milijonov, v Aziji 200.000, v Afriki čez 80.000 in v Ameriki 1 do 1½ milijona. Nad polovico evropskih judov je v Rusiji, — v Avstriji jih je 1 milijon in 375.000 (od teh samo v Galiciji 575.000), — 512.000 v Nemčiji, — v Rumuniji imajo jih 275.000 in v Turčiji 100.000. Le Norveška je tako srečna, da nimaveč, kakor 25 judov.

Naši dopisi.

V Gorici 27. sept. — Volitev državnega poslanca je opravljena. Dr. Tonkli ima v Bovcu 9, v Tominu 54, v Sežani 2, v Gorici 117 glasov *); dr. Abram: v Bovcu 4, v Tominu 17, v Sežani 50, v Gorici 16 glasov. Skupaj tedaj: Tonkli 182, Abram 88 glasov. Sodili so volivci.

Iz Maribora 26. sept. — Velika volitvena borba nas čaka 6. dne prihodnjega meseca, ko imamo državnega poslanca voliti namesto dr. Duchatscha, ki je kmalu izpregel svojo zloglasno parlamentarno kareto. Borba bo velika, al nadejamo se, da bo zmaga naša z volitvijo gosp. Bindlechnerja, ki sicer ni naše gore list, pa je eden tistih poštenih Nemcev, katerih načelo je: „vsacemu svoje“. Javno namreč je rekel: „Jaz sem Nemec in ostanem Nemec, al pošten Avstrijan mora spoštovati tudi druge narode, ki z nami vred nosijo državna bremena; zato moramo jim privoščiti, da se jim dadó njihove narodne pravice in ne jim zaradi tega zaprek delati“. Da taka izjava ni po godu „Graz. Tagesp.“ in njeni kliku, to lahko verjamejo naši ljudje, ki vedó, da za nas Slovence nima družega kakor le psovke. Tako tudi gosp. Bindlechnerja psujejo s tem, da ga pitajo s svečarjem, čeravno je velespoštovan posestnik, lastnik svečarije, odbornik trgovske zbornice itd., v obče izobražen mož. Uže zdaj pa obhaja ciganko strah, da

*) To ni še uradno razglašena številka, menim pa, da in pomota. Pis.

bodo vsi klerikalci in narodnjaki, pa tudi še nekateri liberalci zá-nj glasovali, katerim oseba več veljá nego strankarska pokorščina. Imel bo sicer gospod Bindlechner tri nasprotne kandidate 6. dne oktobra, ki iz tabora nemčurskega ustavoverstva bodo vse žile napeli, da bi se zmuzali v državni zbor, a prav ta sila nasprotnih kandidatov bode pripomogla, da propade „fortšrittler“ Schmiederer, „demokrat“ Wiesthaler in pa „prusak“ Reuter. Če le naši ljudje in nemški poštenjaki gotovo pridejo na volišče, je zmaga naša gotova, ker čutimo, da tudi Taaffe-u bil bi Bindlechner ves po volji, vsaj ga je baron Gödel nasvetoval. Jalovi volilni shod nemških liberalcev 18. dne t. m. v Mariboru nam je tudi veliko pomagal.

V Vipavi 24. sept. (*Naše svečanosti s kmetijsko tombolo.*) Čeravno malo pozno pridem, vendar pridem, da poročam o lepi slavnosti, katera se je vršila ob malem Šmarnu v vipavski dolini, na čast praznovanja 50letnice našega presvitlega cesarja. Že dan poprej bilo je v prijaznem vipavskem trgu vse polno došlih gostov, med katerimi so se posebno odlikovali okoličani Trsta v svoji lepi narodni noši.

Malega Šmarna dan ob 10. uri je bila v veliki romarski cerkvi v Logu pri Vipavi, slovesna sv. maša, pri kateri je pelo 60 Skedenskih pevcev slavnoznano, težko Ricci-evo mašo. Cerkev je bila čez in čez tako polna, da večina ljudstva še notri ni mogla. Ljudi je bilo v Logu oni dan blizu do 10.000. Da so znani Skedenski pevci svojo nalogo izvrstno dovršili, razume se samo po sebi, kajti na dobrem glasu so uže davno.

Ob poludne je bil v čitalniški restavraciji skupen obed pevcev, pri katerem so bili tudi navzoči gospodje J. Nabergoj iz Trsta, Polič, predsednik tržaške čitalnice, Viktor Dolenc iz Trsta in še mnogo drugih odličnih narodnjakov. Po obedu se je glasilo mnogo napitnic, med katerimi prva na slavo presvitlemu cesarju. Naj omenim tudi, da ko v dvorano stopi vrli poslanec gosp. Nabergoj, pozdravljen je bil z burnimi „tukaj“.

Ob 4. uri popoldne pričela se je na dvorišči grajščine gosp. grofa Lanthierija velika kmetijska tombola. Ta kmetijska tombola, katera se vrši vsako leto na ta dan, je ustanovitev neumorno delajočega predsednika tukajšnje podružnice gosp. vodje Rih. Dolenca. Letos je bila uže četrtnokrat, in nenazočí gosp. Dolenc, kateri je bil isti čas zarad filoksere poklican na Dolenjsko, ni mislil, da se bode njegova naprava katerikrat tako velikansko razvila, kakor ravno letos. Na dvorišči, katero je jako veliko, se je vse trlo, in prej ko v eni uri so se prodali vsi listki za tombolo. Dobitki so bili letos jako dragoceni; omeniti hočem samo prvi dobitok, kateri je bil lep bik Muriškega plemena, v vrednosti 100 gold. Pred začetkom je namestnik nenazočega predsednika kmetijske podružnice gosp. grof Lanthieri pozdravil zbrano ljudstvo, ter zaklical trikrat „živio“ presvitlemu cesarju, kateri klic je tisoč in tisočkrat odmeval med zbranim občinstvom. Pred tombolo in po tomboli je godba igrala cesarsko himno in pa „Naprej“.

Zvečer je bila v čitalnici velika „beseda“ z jako mikavnim sporedom. Peli so Skedenski pevci in pa izvrstni kvartet ljudskih učiteljev iz okolice tržaške. Ne rečem preveč, ako rečem, da lepših kvartetov v Vipavi gotovo še ni bilo slišati. Po petji ste sledili dve igri, in sicer: „Ena se mora omožiti“ in pa „Krojač Fips“. Igralo se je prav dobro, posebno druga igra je zeló dopadla, kar se imamo v prvi vrsti zahvaliti izvrstnim igrališkim močem, katere so ta dan izjemoma na oder stopile. — Tako je ta velika, reči smemo, ljudska slavnost prav izvrstno se vršila, akoravno je vredba cele veselice, po odhodu gosp. vodje Dolenca, ležala na

ramah edino dveh, uže tako z delom močno obloženih gospodov.

Da je imela slavnost tudi dosto nasprotnikov, kakor vsaka dobra reč, tega ne bodem omenjal, rečem le to, da bi na svetu ne bilo slabo, če bi vsi krojači imeli v glavi toliko, ko ima krojač „Fips“ v privatnem življenji v petah.

Konečno naj izrečem hvalo vsem domoljubom, kateri so k tej sijajni veselici kaj pripomogli, posebno pa Skedenskim pevcem, gospej Rogelnovi, gospodičini Dolencevi in pa gosp. koncipijentu Fr. Štajarju, kateri, po pravici rečeno, je bil „duša“ veselici.

Iz Slavine 20. sept. (*Suša, toča, moča, vojska, ogenj. Pomagajte!*) Leto 1880. bodo Pivčani pomnili, vzlasti Matenji. V Matenji vasi je včeraj pogorelo 13 gospodarjev; desetim je pogorelo vse, dvema hiši in enemu hlev. Nekaterim je zgorela še tudi vsa obleka in orodje.

Na pomoč so prihiteli z gasilnicami Postojnci, iz Prestranskega grada, s postaje in veliko ljudi iz bližnjih vasi. Za red skrbeli so žandarji, kateri so ostali vso noč na pogorišču. Hvala vsim!

Škoda je cenjena na 15.000 gld. Zavarovani so bili, toda vsi skupaj le za 5500 gld. Silna revščina žuga nekterim. Letina že tako jako slaba. Pomladi huda suša, ter le malo sena, tukaj poglavitni in skoraj edini pridelek, za katerega se dobiva denar za davke in druge opravke. Konec rožnika je pobila toča; kasneje spet moča. Pivka je zalila veliko travnikov; drugod je senó in snopje po polji gnjilo, zdaj se ravno tako godí otavi. Vojaki na vajah od 1. avg. do 16. t. m. so veliko pohodili po polji in senožetih, a le malo poplačali. In zdaj je še ogenj pokončal to malo, kar so ljudje spravili. Ne bo kaj sejati na jesen, ne kaj jesti pozimi in spomladi, če ne pomagajo dobri ljudje. Zato prosim usmiljena serca: pomagajte! Vsak dar bo s hvaležnostjo sprejel in nesrečnim pogorelcem oddal podpisani. Bog povrni stotero vsako dobroto!

Jan. Sajovic,

župnik v Slavini, pošta Prestranek.

Iz Trnovega na Notranjskem 28. sept. — Trnovska gora pusta je in kamenita, kakor bi jo sè soljó posul, in tak tudi sploh je ves kras. Prazna je ubožica, brez sence in vode, tako, da živina, kedar se na njej pase, žeje skapuje; tudi ljudje trpijo posebno ob košnji, ker si morajo iz vasi vodo v sodih po strmih klancih privvaževati, da žeje ne poginejo. Potreba je bila zares velika, da si soseska trdno in veliko lokev (vodnjak) za živino omisli, studenec pa za ljudi. To se je zares letos storilo. Z velikim trudom pa obilimi stroški je letos soseska trnovska delala ter napravila lokev, ki drži čez 6500 veder vode, na severni strani lokve pa je studenec proti severju obrnen in lepo s trato pokrit za vodo, ki jo bodo ljudje rabili. Studenec drži do 120 veder. Lokve se nahaja sred trnovske gore, ter je zdaj napolnjena z vodo, kakor tudi studenec. Trud in stroški soseske poplačani bodo stotero. Na tem mestu omeniti je sl. kmetijsko družbo v Ljubljani, ki je soseski lepo pomoč od 200 gold. v to napravo naklonila. Presrečna hvala jej! Bog blagoslovi njeno delovanje! Gospod M. Strucelj, dekan trnovski in pa predsednik tukajšnje kmetijske podružnice, ogledal je lokev in studenec ter sl. kmetijski družbi o tem temeljito poročal. Lepa tudi Vam hvala, prečastiti gosp. dekan, za Vaš trud in Vašo skrb!

Župan.

Iz Železnikov 15. sept. (*Odhod zdravnika dr. Alberta Linhart.*) Danes se je poslovil od nas dosedanji tukajšnji okrajni zdravnik g. dr. Albert Linhart, preselivši se na svojo novo službo v Tržič. Čez dve leti in pol bival je ta blagi gospod pri nas in med nami;

rad bi bil ostal tudi še dalje tukaj, toda obširnost Selške doline in težavna hoja po obilnem gorovju bilo je za njegove telesne moči jelo postajati pretežavno. Želel je toraj priti na bolj lahko mesto. Pomilujemo, v resnici pomilujemo odhod gosp. Linhart-a, ki je bil ves goreč za svoj poklic, v védah jako zmožen, za postrežbo vedno pripravljen, gledé plačila za zdravljenje pa ne navadno zmeren. Zlasti ga bodo pa še reveži bitko občutili, katere je, namesto da bi bil zahteval od njih pogrešali, mnogokrat še sam obdaroval. Za odhodnjo kličemo toraj blagemu gosp. Linhartu: koderkoli boste hodili, Bog Vam daj dobro!

Jos. Levičnik,

1. občinski svetovalec.

Iz Kranja 23. sept. — Čut radosti me sili naznaniti „Novicam“, da je danes obiskal naše mesto visokočastiti c. kr. deželni predsednik gospod Winkler. — Kakor se drugod o njegovem prihodu razlega veselja glas, tako je tudi Kranj danes ogrnil praznično obleko in dostojno sprejel priljubljenega cesarjevega namestnika. — Če tudi nam je še le sinoči došla vesela vest o njegovem prihodu, vendar storilo se je, kar se je le moglo, da se mesto naše vredno skaže zgodovinskega svojega imena. V Savskem predmestju stal je čez cesto z zastavami in grbi lepo okinčan slavolok z napisom: „Cesarjev namestnik bodi pozdravljen!“ Pokanje možnarjev naznanjalo je veselja dan, in raz mnogih hiš vihrale so po mestu cesarske in deželne zastave. Koj pred vhomom v mesto bil je gospod predsednik slovesno sprejet od mestnega odbora, duhovščine, c. kr. okrajnega glavarja, požarne brambe, ljudskih učiteljev, šolske mladine in družih meščanov. Pristrčna nagovora župana in dekana je vljudni gospod tako ljubeznjivo odzdravil, da so bila ginjena srca vseh pričujočih. Potem smo ga spremili v mesto, kjer je ogledal farno cerkev, ljudsko šolo in pa gimnazijo, kjer se je dolgo mudil, pa obiskal tudi gosp. knezoškofa dr. Widmerja. Med obedom na „stari pošti“, na katerega je bilo od gosp. predsednika povabljenih več odličnih oseb, pozdravljali so milega nam gospoda pristrčni živio-klici, pod oknom pa peli naši pevci cesarsko himno in druge pesmi. Po obedu si je gosp. predsednik še ogledal novi hram za gasilno orodje; v prostorih okrajnega glavarstva predstavljali so se mu zbrani c. kr. uradniki. Ob 6. uri zvečer vrnil se je zopet v Ljubljano in je med potjo mudil se še nekoliko časa v Šmartnem in Stražišči, da je videl ondašnje sitarske tovarne. In tako je le prehitro minul veseli dan, ki z zlatimi pismenkami zapisan ostane v kroniki našega mesta. Videli smo danes svitlo zvezdo, ki nam kaže novo dōbo — dōbo miru in porazumljenja! Slava Nj. veličanstvu cesarju, ki je dal deželi tako pravičnega načelnika!

Iz Št. Vida nad Ljubljano. (*Vabilo k slovesnemu blagoslovljenju nove zastave*) narodne čitalnice v Šent-Vidi nad Ljubljano v nedeljo 3. oktobra. Program: 1. Pozdrav došlih gostov. 2. Blagoslov zastave. 3. „Slavnostni govor“, govori veleslavni gosp. državni poslanec dr. Jos. Vošnjak. 4. Slovesni obhod z zastavami po vasi. — Vmes igra ljubljanska mestna godba. — 5. Tombola s primernimi dobitki (se začne ob 5. uri zvečer). 6. „Berite Novice“, veseloigra v 1 dejanji. 7. „Skrivna sōba“, veseloigra v 2 spremenih. Vmes petje slovenskih narodnih pesnij v sestavnem in razstavnem soglasji. 8. Prosta zabava. — Začetek ob 3. uri popoldne. K tej slavnosti vljudno vabi odbor.

Iz Ljubljane. (*Razpis šolske službe v Bosni.*) Pri deželni vladi v Sarajevu je izpraznena služba šolskega svētnika in šolskega referenta. Prosilci za to službo, s katero je zvezano 1800 gld. letne plače, 400 gld. plače za stanovanje in 600 gld. doklade, imajo dokazati svojo sposobnost za to službo in seosebno to,

da so popolnem zmožni bosenskega (srbsko-hrvaškega) deželnega jezika v pismu in govoru; prošnje svoje naj izročijo zadnji čas do 15. oktobra c. kr. naučnemu ministerstvu na Dunaji.

— (*Iz seje deželnega odbora 24. dne t. m.*) Deželni odbor je osnoval v sirotnici za dečke, ki se bode uže letos provizorično otvorila, 29 novih ustanov iz sirotinskega zaklada, ter določil, da se poleg 20 deklic, ki uže zdaj bivajo v Lichtenthurnovi sirotnici, dodá še 23 deklic. Vrh tega je deželni odbor oddal tudi še nekatere sirotinske ustanove, katere se, kakor doslej, izplačevale bodo na roko. V sirotnico za dečke so bili sprejeti: 1) Delost Mihael iz Koritnice, okraj postojnski, 2) Droljec Mihael iz Srednjevasi, okraj kamniški, 3) Fajdiga Karol iz Kamnika, 4) Fridigi Franc iz Pugleda, okraj kamniški, 5) Jaklič Franc iz Podgorice, okraj kočevski, 6) Jančar Jernej iz Vnanjarjev, okraj ljubljanske okolice, 7) Klančar Anton iz Št. Marjete, okraj krški, 8) Maslo Jakob iz Ostrožnegabrda, okraj postojnski, 9) Mazovnik Alojzij iz Ljubljane, 10) Nastran Valentin iz Šiške, 11) Per Janez iz Mengša, 12) Strekelj Janez iz Pungerta, okraj ljubljanske okolice, 13) Lavrič Anton iz Hudega Vrha, okraj kočevski, 14) Hotujec Matija iz Bedna, okraj črnomaljski, 15) Bogataj Peregrin iz Brezovice okraj ljubljanske okolice, 16) Kralj Franc iz Ljubljane, 17) Lavrič Peter iz Lok, okraj kamniški, 18) Fajfar Franc iz Primskovega, okraj kranjski, 19) Poljanec Janez iz Škofeloke, 20) Rus Jožef iz Kompolj, okraj kočevski, 21) Špehar Peter iz Zapudij, okraj črnomaljski, 22) Zaman Janez iz Kostrelnice, okraj litijski, 23) Gregorič Franc iz Novomesta, 24) Jeriha Janez iz Šmartna, okraj litijski, 25) Urbas Anton iz Mojstrane, okraj radoljski, 26) Basak Franc iz Gradiš, okraj kamniški, 27) Kmet Janez iz Kostanjevice, 28) Bratkovič Karol iz Šent Jerneja, 29) Škamperle Janez iz Dolenje vasi, okraj postojnski.

V Lichtenturnovo sirotnico za deklice so bile sprejete: 1) Butala Ana iz Tanče gore, okraj črnomaljski, 2) Noč Barbara iz Javornika, okraj radoljski, 3) Gerlovič Ana iz sv. Križa, okraj krški, 4) Jančar Neža iz Vnanjarjev, okraj litijski, 5) Kovačič Jerica iz Slavine, okraj postojnski, 6) Krašovic Johana iz Vrhlike, 7) Poženel Frančiška iz Idrije, 8) Zplotnik Katarina iz Kranja, 9) Potočnik Marija iz Virloga, okraj kranjski, 10) Bogataj Frančiška iz Brezovice, okraj ljubljanske okolice, 11) Kos Alojzija iz Kamnika, 12) Lavtižar Marija iz Ljubljane, 13) Pavlin Emilija iz Senožeč, 14) Bratkovič Dorotheja iz Ljubljane, 15) Meglič Frančiška iz Studenca, okraj ljubljanske okolice, 16) Košir Albina iz Smlednika, 17) Barantin Ana iz Šent Mihela, okraj novomeški, 18) Judnič Marija iz Čudnegasela, okraj črnomaljski, 19) Lavrič Albina iz Trzina, 20) Sidar Antonija iz Kostla, okraj kočevski, 21) Novak Johana iz Knežaka, okraj postojnski, 22) Zele Marija iz Petelin, okraj postojnski, 23) Jenko Mariana iz Reteč, okraj kranjski.

Sirotinske ustanove na roko izplačane bodo dobili: Dular Valentin iz Dvora, okraj novomeški, Košmerl Jakob iz Travnika, okraj kočevski, Rupnik Franc iz Gorenje vasi, okraj logaški, Pirc Franc iz Irčevasi, okraj novomeški, Plut Matija iz Jelševnika, okraj črnomaljski, Vardjan Leopold iz Črnomlja, Stroj Alojzij iz Lipence, okraj radoljski, Jankovič Anton iz Spodnje Košane, okraj postojnski, Ahlin Rudolf iz Novomesta, Jerak Valentin iz Podgore, okraj kamniški, Omerza Janez iz Vodice, okraj kamniški, Zupančič Jakob iz Vač, okraj litijski, Jereb Sofija iz Novomesta, Smerdel Marija iz Senožeč, Šlegelj

Rozalija iz Fužin poleg Šturije, okraj postojnski, Lercher Justina iz Ljubljane, Hegler Frančiška iz Raplovega, okraj kočevski, Lenasi Josefa iz Cirkovske vasi, okraj logaški, Baumgartner Antonija iz Mekin, okraj kamniški, Lakovec Neža iz Cegelnice, okraj kranjski, Kanduč Marija iz Tenetiš, okraj litijski, Benkovič Johana iz Škofje Loke, Janežič Antonija iz Pristave, okraj kamniški, Bizjan Marijana iz Ježice, okraj ljubljanske okolice, Vogelink Flora iz Ljubljane.

(Seja dne 28. t. m.) Deželna ustanova na posebni obrtniški šoli na Dunaji za rezlanje lesa podelila se je Juriju Trampošu iz Reichenaua v kočevskem okraji. — Za prisilno delalnico je deželni odbor imenoval Eranca Kunaverja za paznika 1. razreda, Antona Osterca za paznika 2. razreda.

— (Iz seje glavnega odbora za obdelovanje močvirja 4. dne t. m. — Dalje in konec.) Zbor potem prične posvetovanje o posamesnih točkah dnevnega reda.

Enoglasno je bil odobren nasvet, da se ima za izdelovanje črteža in dotičnih preiskovanj konkurs razpisati, imenovanje inženirja, kateri ima izdelati črtež, pa prepustiti sl. ministerstvu poljedelstva.

Zastran del, katera po poročilu odsekovem bi se morala brez odloga izvršiti, sklene odbor, da se ima skrbeti za naprave, katere bi bile pripravne odvrniti vse to, da Mali graben in Gradaščica ne zasipata Ljubljane s prodovjem in peskom. Golovec pa ne zasiplje Cesarskega grabna. Uže imenovani tehnični pododsek naj prevzame dotično preiskovanje in potem poroča odboru.

Sklene se tudi, da se ima brez odloga izvršiti iztrebljenje Cornovca v Bevškem močvirju od Bevskega mostu do Zornice, in tako tudi od mostu doli do „Gosarja“. Za iztrebljenje glavnega p. vodnika „Loški“ ali tudi „Bevški“ graben imenovanega naj skrbijo dotični vdeleženci, kakor se je to do zdaj zmerom zgodilo.

Pri slednjem nasvetu za odvrnitev onih zaprek o odtoku Ljubljane, katerim je vzrok Udmatski jez, priporoča odbornik Tomec, naj se prepusti tehničnemu pododseku rešenje vprašanja: je li odstraniti jez Udmatske suknarne fabrike brez ozira na vse druge zapreke, ki ovirajo odtok Ljubljane, ali pa sočasno z odpravo družih zaprek. Prvomestnik se pridruži temu predlogu, rekši, da ni dvombe, da se bode moral odpraviti jez, kajti to so izvedenci naravnost potrdili, ob enem pa tudi izrekli, da se mora povodnjam odtok ponizati za pol metra v glino. Ljubljana je tako zasuta s prodovjem in peskom, da v zadnjih letih večkrat ladje niso mogle priti v mesto in da so otroci, do kolena v vodi, gazili pod izlivom Gradašice od enega brega Ljubljane do družega. Treba je tedaj natanko preiskovati: je li treba precej odpraviti jez, kateri sicer ima zatvornico, ki se dá nagloma odpreti, kedar se hoče, — ali pa ni treba odpraviti jezú, dokler ni ponizán odtok po izvedenskem svetu. Ta stvar je tem bolj važna, ker Udmatska fabrika si bo morala priskrbeti potrebne parne moči, drugače nemara bi bila prisiljena vstaviti delo in nad 90 delavcev bi izgubilo zaslužek. — Tudi odbornik Lasnik izjavi enako misel. Odbornik Peruzzi pa zagovarja potrebo, da se jez neutegoma odpravi. Vsak močvirski posestnik, pravi, bode to za potrebno spoznal in izvedenci so tudi to potrebo izrekli. Malemu številu delalcev v Udmatski fabriki stoji nasproti več tisoč prebivalcev na močvirju, ki trpijo zarad Udmatskega jeza veliko škodo.

Glasuje se potem o predlogu Tomčevem, kateri obvelja z enim glasom večine.

Sprejme se potem nasvet o poročilu na c. kr. deželno vlado zaradi odstranjenja napak v odteku Ljubljane po jézovih predorih železnice na močvirji, in tako tudi nasvet o poročilu na c. kr. deželno vlado v ta cilj in konec, da bi brž ko bo mogoče se začelo po načinu naznanjenem od izvedencev gospodariti z gozdi, kar jih je okoli močvirja.

Odobren je bil tudi nasvet, dopisati mestnemu županstvu za uvedenje pripravnih policijskih naredeb, da se bodo smeti in druga taka šara drugam izpeljevale, a ne v Ljubljano in Cesarski graben metale.

Nasvet za imenovanje začasnega kulturnega inženirja po razpisanem konkursu, — potem nasvet, naj se postavijo čuvaji o ohrambi naprav za odvod vode in za varstvo poljščine, in tako tudi nasvet za razpis zemljiške naklade 40 krajc. na hektar zemlje, se odloži na prihodnjo sejo zavoljo pomanjkanja za dotična posvetovanja potrebnega časa.

Rešil je konečno odbor štiri prošnje, med temi ono občinstva Iške Loke, kateremu se posodi iz močvirskega zaklada 250 gold. za trebljenje Iške in Lošice proti obljubi občinskega županstva, da se posojeni znesek povrne ob primernem času.

— Kakor je bila z veseljem sprejeta ona novica, ki so jo zadnje „Novice“ po telegramu prinesle z Dunaja, da naučni minister namerava na Gorenjskem ustanoviti obrtniško učilnico, tako nam to veselje podira „Wiener Abendpost“, ki sicer potrjuje resnico našega telegrama, pa pravi, da še ni gotovo, s katerim učnim jezikom se vpelje ta šola.

— Za rešitev nekaterih nujnih zadev „Matice slovenske“ je predsednik dr. Bleiweis za potrebno spoznal, pretekli teden sklicati tukajšnje odbornike v razgovor, v katerem je bilo sklenjeno, da koncem leta morajo dotiskane in društvenikom razposlane biti vse knjige za 1880., in sicer: 1) „Letopis“, 2) „Vpliv vpijančljivih pijač na posamni človeški organizem in na človeško društvo v obče“, spisal dr. Samec. 3) „Oko in vid“ s slikami, spisal prof. Žnidaršič. 4) „Spomenica Kopitarjeva“, pri kateri sodeluje več odličnih pisateljev. — Za tisek dalje pripravljena je prof. Šumanova „slovenska slovnica“ in pa po prof. Erjavcu po tretjem po vsem predelanem izdanji poslovenjeni „Prirodopis živalstva“ s 522 slikami. Vrh tega je razgovor bil o težavni reviziji računskih zapisnikov, ki zadevajo, kakor kaže odborov razglas v zadnjem listu „Novic“, za ostanke društvenikov (letnikov in ustanovnikov), za katero je odbornik g. Robič žrtoval več mesecev truda, da bi se po dobjenih odgovorih dotičnih društvenikov in poverjenikov finančna stvar spravila v potreben red. — Konečno je gospodarski odsek zaradi potrebnih popravkov v obeh Matičnih hišah želel dobiti nekoliko napotil, kaj sme učiniti, da se nemudoma popravi, kar poprave nujno potrebuje, kaj pa odloži tako dolgo, da gospodarski odsek definitivne predloge odboru stavi, ki naj se skliče prihodnji mesec.

— (Kranjskega divjega hmelja) 2 kilograma pošlje danes naša kmetijska družba v Peterburg na Rusko ondašnji ces. družbi kmetijski. Prosil je za nj gospod dr. Drag. Cech, ki ima nálog, obrtniško vrednost vseh južноеvropskih, tedaj tudi avstrijskih hmeljev preiskavati. Ker se je gosp. dr. Cech uže potrudil preiskavati vse druge hmelje avstrijske, je po avstrijskem poročniku v Peterburgu za to delo prejel zahvalo našega cesarja. Če bo kemična preiskava razodela, da je divji hmelj, katerega imamo na Kranjskem obilo, pivarnam priporočila vreden, utegne naši deželi to na dobiček biti.

— Kar je pl. Radics prevzel vredništvo uradne „Laib. Zeitg.“, ima ona že nekak drugačen obraz o glavnih člankih, ki so se otresli one pristranosti, katera je kraljevala dosihmal v tem časniku, ki kot uradni organ mora biti objektiven in oči in srce imeti tudi za domače stvari.

— (O številu učencev ljubljanske gimnazije) se piše „Slovenec“, da je tolikošno, da so na nižji gimnaziji v vseh 4 razredih paralelke, v 2. razredu pa celó 3. V 1. razredu se jih je v nemški razdelek oglasilo 57, v slovenski pa 94, — al pri sprejemni preskušnji se jih je odvrгло 24, tako, da jih je v nemškem razdelku 52, v slovenskem pa 75 in ne 94, kakor se je sprva poročalo.

— (Dva batalijona vojakov iz Bosne) prideta v Ljubljano prve dni prihodnjega meseca, katera tukaj v garnizoni ostaneta, en batalijon pa pride v Mengeš in v Kamnik.

— Častiti gosp. Val. Lah, kaplan v Naklem nad Kranjem, pozivlja v „Slovenec“ in „Danici“ slovanoljube in še posebno duhovne gospode, naj nabirajo darove, da se zedinjenim Bolgarom napravijo potrebni tabernakeljni. Nabrani denar naj se pošlje gosp. Lahu ali pa izroči gosp. kanoniku Urhu ali vredništvu „Danice“ in „Slovenca“.

— Gospod J. Nolli, ki poje zdaj v Barceloni na Španjskem, gre — kakor je „Slov. Nar.“ zvedel — od tam v Odeso.

— Prečastiti vikár novomeški gosp. Tomažič je prišel za župnika v Šentvid v Vipavi.

— (Vabilo) Podpisani odbor naznanja, da se prične s 1. oktobrom v čitalnici poduk v petji za gospode in gospodične. Za gospode bo pevska šola vsak ponedeljek in vsako sredo ob 8. uri zvečer, — za gospodične vsak četrtek ob 7. uri zvečer. Pevske vaje za moški zbor so, kakor dosedaj, ob torkih in petkih točno od 8. do 9. ure. Kdor se hoče v pevsko šolo oglasiti ali pa vstopiti v pevski zbor, naj to stori o omenjenih dneh in urah v čitalnični pevski sobi v 1. nadstropji. K obilni udeležbi vabi

čitalničin odbor.

— (V orglarski šoli Cecilijinega društva) se začne šolsko leto v torek 5. dne oktobra zjutraj ob 8. uri. — Učenci, ki želé to šolo obiskovati, naj se prej oglašé pri preč. gosp. dr. A. Jarc-i, predsedniku Cecilijanskega društva in pri glasbenem vodji g. A. Försterji.

— (Javna tombola) na narodnem trgu je v nedeljo popoldne ob 3. uri. Dohodek je namenjen v korist podpornemu društvu ljubljanskih bolnikov in pa ljubljanski požarni brambí.

— (Mestni odbor) ima danes popoldne sejo, v kateri se bode vnovič razpravljalo nekako drugače presukani predlog nemške večine za nakup kolizeja v kosarnske namene. Ali ta majoriteta še ne vidi, kar vidi večina meščanov, da s kolizejem za dragi denar kupi „mačka v žaklji“?

— (8 juncev in 4 telic muriškega [sivega] plemena), ki jih bode družba kmetijska prihodnjo soboto v Ljubljani prodajala, je že prišlo le-sem.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja 29. sept. — Današnji dan (sreda) postane morda jako imeniten dan za zgodovino Turčije, kajti danes ima se pred Ulcinjem pričeti akcija združenega evropskega brodovja pod vodstvom

angleškega admirala Seymoura. (Več nižje doli „iz Turčije“.) Komedije, katero Turčija igra z evropskimi vladami, mora vendar enkrat konec biti. Pri silni turški trdovratnosti se ve da bo kri še scurkoma tekla, a konec mora biti tiranstvu, pod katerim toliko stoletij zdihujejo Slovani!

— Bivši minister trgovstva baron Korb-Weidenheim je imenovan za ces. namestnika na Moravskem na mesto umrlega viteza Kalline. Sila veliko se o tem imenovanju piše po časnikih in ugibuje, kako da možá, ki je stopil iz Taaffeovega ministerstva in je trd Nemec, je vendar grof Taaffe predlagal na to mesto, kjer ima vlada z 2 tretjinama Slovanov opraviti. Poti, katere grof Taaffe hodi, so svetu res mnogokrat zastavice, ki jih nihče ne ugane.

— Bivši oddelni načelnik v ministerstvu finančnem baron Chertek, oče „davkovskih eksekutorjev“, je predstavljen za podpredsednika deželnega finančnega ravnateljstva v Prago. Chertek ni bil všeč novemu ministru dr. Dunajevskemu, a da ga je ministerstvo dalo v Prago, je temveč obžalovati, ker prav nič ne zná českega jezika in je skozi in skozi autokratičen karakter.

— Novi finančni minister Dunajevski namerava v smislu resolucije, ki je bila v zbornici poslancev sprejeta 19. januarija 1876. l., nasvetovati državnemu zboru, naj sklène, da neposredne davke (zemljiške itd.) pobirajo občine. Govori se pa tudi, da minister bogočastja baron Conrad hoče državnemu zboru predložiti načrt postave o praznovanju nedelj in praznikov.

— Ubožna postava, ki jo je vkljub živahnemu nasprotovanju konservativne stranke sprejel deželni zbor gornje-avstrijski, je od cesarja potrjena.

— Delegaciji se skliče — kakor se zdaj sliši, 19. dne oktobra, državni zbor pa se neki prične 22. dne novembra; kmalu o začetku se zbornici poslancev v obravnavo izroči državni proračun za prihodnje leto.

— Poroka cesarjeviča Rudolfa je za gotovo določena na 22. dan svečana prihodnjega leta. Program o sijajnih dvorskih svečanostih je že sestavljen.

Iz Celovca. — Tudi v našo gimnazijo se je oglasilo toliko učencev, da — čeravno mnogi niso prestali sprejemne preskušnje — je vendar v 1. šolo sprejeto bilo še čez 70. Tudi meščanska šola je polna, realka pa, kakor povsod, tako tudi tukaj, pojema.

Hrvatsko. Iz Zagreba. — Nov politični dnevnik pod imenom „Ustav“ je začel tu izhajati. Organ je vladne večine zborove, izdajatelj pa g. Ivan Vončina.

Ogersko. Iz Budapešta. — Ogerski zbor se je pričel v soboto s kraljevim reskriptom. Težko da se bode Tisza še dolgo obdržal na krmilu; al kdo je v stanu madjarstvo v red spraviti? — Govori se, da je Andrassy jako nezadovoljen s vnanjo politiko avstrijsko. Al Bog naj obvaruje Avstrijo, da Andrassy ne dobí zopet vnanjega regimenta v roke.

Turčija. — „Polit. Corr.“ poroča iz Carigrada, da so poročniki evropskih vlad nastopili energične korake, da se turške čete neutralno drže proti akciji brodovja pri Ulcinju. Na vprašanje kneza črnogorskega je Rizza-paša odgovoril, da se bode s turškimi vojaki ustavljal Črnogorcem, kedar vmarširajo, kajti on nima od sultana nobenega drugačnega povelja. Tako so stale do včeraj te reči pred Ulcinjem, — 28. dne t. m. pa iz Pariza telegraf naznanja čudno novico, da se je akcija evropskega brodovja zopet odložila ter da je temu odlogu povod: upor Turčije in drugačno vedenje Črnogore! Tedaj zopet nova komedija!